

Stadsmariniers: 'Geen woorden maar daden'

INTERVIEW MET Rien van der Steenoven DOOR Adriaan Nering Bögel & Irina van Aalst

Vanaf 2002 zijn er stadsmariniers werkzaam in de gemeente Rotterdam. In dit artikel gaan wij in gesprek met stadsmarinier Rien van der Steenoven en spreken met hem over de innovatieve aanpak van criminaliteit en onveiligheid in het Rotterdamse uitgaansleven.

In hoeverre ervaar je uitgaansgeweld in de openbare ruimte als een probleem?

Mijn filosofie is dat je stad gastvrij moet zijn. Het moet ook leuk en veilig zijn, dus daar past geweld niet in. Er is onderscheid te maken tussen twee domeinen: binnen de horecaonderneming is het wettelijk, maar ook principieel, de verantwoordelijkheid van de ondernemer. De openbare buitenruimte is primair een taak van de overheid, de burgemeester. Ondernemers en gemeente hebben wel een verantwoordelijkheid om de overgang tussen die twee domeinen goed te regelen. In Rotterdam vinden wij elkaar daar steeds beter in. Ik bemoei me vooral met het drukste gebied, rondom het Stadhuisplein, Kruiskade en de Delftsestraat.

De stad moet gastvrij zijn.

Wat is de belangrijkste oorzaak van uitgaansgeweld?

Overmatig alcoholgebruik en de grote hoeveelheid mensen op een kleine oppervlakte. Er zijn veel zaken met een 24-uursvergunning. Hoe langer je in een horecagelegenheid verblijft, hoe meer je veelal drinkt. Verdovende middelengebruik is, naar mijn inschatting, van ondergeschikt belang in dit verhaal. Veel mensen weten niet wat alcohol met hun gedrag doet. De één valt in slaap na paar drankjes te veel, de ander wordt heel vrolijk en de derde wordt heel chagrijnig. Alcohol heeft dus invloed op de gemoedstoestand van personen, maar ook op het groepsgedrag. Wat je ziet is dat mensen die echt de hele nacht door willen vooral in dit gebied (Stadhuisplein en omgeving) komen. Rondom de Meent, Binnenrotte, de Witte de Withstraat, en de Nieuwe

Binnenweg gaan uitgaansgelegenheden rond één of twee uur dicht. Het publiek dat dan langer wil blijven zoekt de nachtzaken op. In de vooravond, tot één of twee uur 's nachts gebeurt er eigenlijk helemaal niks. Tussen vier en zeven uur in de late nacht/ vroege ochtend gebeuren de meeste incidenten. Als het openbaar vervoer eerder zou starten, bijvoorbeeld 's nachts om vier uur, dan heb je ook minder cumulatie omdat mensen niet hoeven te wachten en vervelend worden. We hebben hier te maken met een fluctuerende groep uitgaanders uit de regio. Vrij weinig bezoekers wonen in de buurt van het centrum. Verder kijken we ook naar mogelijkheden hoe je indrinken kunt voorkomen. Een deel van de jongeren komt al ingedronken een zaak binnen en dan is het voor horecaondernemers erg lastig om in te schatten hoeveel er wordt geconsumeerd. Het is een grote illusie om te denken dat we het allemaal kunnen voorkomen. Hoe kun je het beheersbaar maken? En hoe kun je het plezier in de stad erin houden? Dat zijn de doelen.

In hoeverre werk je samen met publieke en private partijen om uitgaansgeweld tegen te gaan?

Rotterdam heeft een redelijk progressieve samenwerking met private partijen, bijvoorbeeld in de vorm van toezichtmodellen zoals 'Horecare'. De opdrachtgevers zijn in dit geval de horecaondernemers. Politie, stadstoezicht, particuliere beveiligers, het station en de RET werken samen. Er zijn afspraken dat de politie – op verzoek van de beveiligers – tot in de horecagelegenheid werkt, en andersom dat horecabeveiligers meehelpen wanneer politie en stadstoezicht in de openbare ruimte onder druk komen te staan.

Er is sinds kort weer een 'Collectieve Horecaontzegging', die werd eerder sporadisch toegepast. Het is een ingewikkeld en arbeidsintensief instrument. We hebben dit nu vereenvoudigd. De belangrijkste nachthoreca op het Stadhuisplein, de Kruiskade, de Oude Haven en de Delftsestraat doen mee. Voorwaarde is dat wij vertrouwen hebben in de ondernemer en in de private beveiligers. Het is een groeiend model.

Rien van der Steenoven (55) is stadsmarinier in Rotterdam.

Openbaar vervoer zou vanaf vier uur 's nachts moeten gaan rijden: minder overlast.

Zijn er nog andere maatregelen?

We experimenteren met zogenaamde horecapiepers: het 'Horeca Alarm Systeem' (HAS). Het HAS is gemaakt door de politie en een beveiligingsorganisatie die actief is in de stad. Bij de 'wachtcommandant' van de politie is een scherm waarop meldingen binnenkomen. Het is een instrument om adequaat te kunnen optreden, snel te kunnen communiceren en het geeft inzet op maat.

Sinds begin 2013 zijn er vier 'Openbare Orde Teams', met een vaste basisbezetting van veertien man, aangevuld met een fietsteam, bereden brigade en stadstoezicht. De politie heeft de regie op de uitvoering, omdat zij ook het monopolie op geweld heeft.

Een ander thema is de opzwepende werking van geluid. Horecaondernemers hebben ervaring dat met veel geluid veel meer wordt gedronken. We hebben een geluidsmonitoringsysteem waarmee we kunnen meten hoe hard de muziek staat. Zowel de DJ, de ondernemer, DCMR en ik kunnen live en historisch zien of men zich aan de limiet houdt. Dit instrument is vooral ingegeven om geluidsoverlast naar bewoners te verminderen, maar het is ook een instrument dat kan bijdragen aan de verandering van gedrag van mensen. Ook dit instrument is in samenwerking met de ondernemers en overheid ontwikkeld; de partijen financieren het gezamenlijk.

Verder proberen wij er van alles aan te doen om het leuker te maken. Vanaf juli 2013 zijn we opnieuw gestart met 'horecastewards' (jongerenwerkers). Al eerder bleek dit een goede aanpak: jongeren die andere jongeren aanspreken op het moment dat de eerste escalatie plaatsvindt, een zogenaamde peer-to-peer benadering. De financiering komt voor éénderde van de gemeente en voor tweederde van de ondernemers. Het experiment gaat een jaar lopen. Het is ook de

Camerabewaking in het uitgaansleven. Foto: Irina van Aalst

bedoeling dat zij beveiligers gaan opleiden naar een hoger niveau van gastheerschap en in het vroegtijdig herkennen en voorkomen van escalatie. De eerste evaluatie is net geweest en alle partijen zijn zeer positief over de werking.

Hoe kun je het plezier in de stad erin houden?

Hoe ervaar jij de samenwerking met al deze partijen?

Er zijn gezamenlijke trainingen voor politie, stadstoezicht en private beveiligers. De vraag is hoe je samen moet optreden. In de regel gaat het buitengewoon prettig, maar zo af en toe zit daar natuurlijk wel spanning op. Aan de ene kant ben je natuurlijk maatjes, je helpt elkaar, maar aan de andere kant moet de politie en de gemeente natuurlijk toetsen of de regels worden nageleefd, ook door de ondernemer en de beveiligers. (...)

Wij zien dat ondernemers zich de afgelopen drie jaar steeds meer betrokken voelen bij de ontwikkeling van de stad en verantwoordelijkheid voelen voor de ruimte buiten hun horecagelegenheid. Daar heb ik me ook voor ingezet en dat werpt langzaam zijn vruchten af.

Hoe heb je het uitgaansleven zien veranderen?

We leven niet in een maakbare samenleving, alhoewel daar soms vanuit wordt gegaan. De samenleving ontwikkelt zich heel snel. De verande-

ring van attitude van jongeren, dus de moraal onder elkaar. Het individualisme neemt toe. Men is sneller verongelijkt en mondig. Waar ligt het respect voor gezag? Dat is een meer algemene ontwikkeling. Het escalatieniveau gaat veel sneller omhoog, dat zie ik wel. Je ziet dat vooral voor mensen in de uitvoering het steeds lastiger wordt om mensen op straat aan te spreken. Het vergt dan ook veel kennis, vaardigheden en ervaring. Ik ben blij dat wij werken met teams met mensen die zich daar vrijwillig voor hebben opgegeven en die ook graag in dat gebied werken. Mensen die over veel kwaliteiten beschikken om het lompe gedrag van een bezoeker te kanaliseren en het niet uit de hand te laten lopen.

Waar ligt het respect voor gezag?

Hoe zie je de toekomst van het centrale uitgaansgebied, het Stadhuisplein?

Het Stadhuisplein gaat binnenkort op de schop, dus ik bemoei me echt met de fysieke (her-)inrichting van het plein. Eigenlijk is dat op dit moment niet meer Stadhuispleinwaardig: in de loop van de tijd zijn daar allerlei tenten en hokken aangebouwd, dat ziet er echt niet uit. Twee horecagelegenheden gaan van de kop af, het stadhuis komt weer vrij, het plein wordt opnieuw ingericht, er komt nieuwe verlichting, er worden serres op de begane grond en de eerste verdieping gebouwd. Je ziet dat het volume aan bezoekers niet meer past in de huidige bedrijfsruimte, dus ze krijgen straks ook toestemming om op de eerste verdieping te exploiteren met een nachtvergunning. Daardoor kunnen meer mensen naar binnen en als ze binnen zitten heb je buiten minder last. Als er binnen meer ruimte is dan heb je ook minder drukte op straat. We overwegen om een knop aan te brengen voor speciale buitenverlichting. Die verlichting kan worden aangezet wanneer de uitgaansgelegenheden sluiten, net als wanneer in de kroeg het licht aan gaat.

Adriaan Nering Bögel (adriaanb@gmail.com) is onlangs afgestudeerd als stadsgeograaf aan de Universiteit Utrecht op een onderzoek naar publiek-private samenwerking om uitgaansgeweld in de stedelijke openbare ruimte tegen te gaan. Irina van Aalst (i.vanaalst@uu.nl) is docent-onderzoeker Stadsgeografie aan de Universiteit Utrecht en projectleider van het onderzoeksproject 'Surveillance in Urban Nightscapes' (www.stadsnachtwacht.nl).

Literatuurselectie

- Aalst, I. van & I. van Liempt (2011) Uitgaansstad onder spanning, Justitiële Verkenningen (themanummer Uitgaansgeweld), 37(4), pp.9-24.
- Gemeente Rotterdam, directie Veiligheid (2012) 2002-2012 - tien jaar stadsmariniers. Rotterdam.
- Nering Bögel, A. (2013) Publieke-private samenwerking om uitgaansgeweld in de stedelijke openbare ruimte tegen te gaan. Masterthesis Stadsgeografie, Universiteit Utrecht.